

Възможности
за БИБЛИОТЕКИТЕ
и ЧИТАЛИЩАТА за работа
по европейската Програма
„Учене през целия живот“

Програма “Учене през целия живот”

Европейската Програма “Учене през целия живот” 2007-2013 (Lifelong Learning Programme) обединява програми и инициативи, насочени към различни сектори и форми на образованието и обучението. За по-добро управление ЕК делегира правата за администриране на Програмата на Националните агенции в европейските страни. В България Програмата се администрира от ЦРЧР.

Програма „Учене през целия живот” стартира на 01.01.2007 и ще продължи до 31.12.2013 г. Основната ѝ цел е да допринесе чрез учене през целия живот за развитието на Европейската общност като общество, основано на знания, с устойчиво икономическо развитие, с повече и по-добри работни места. Програмата цели обмен на знания и опит, сътрудничество и движение между системите на образование и обучение в рамките на Общността. Тя подкрепя дейностите, инициирани от страните-членки на Европейския съюз, като същевременно отразява техните отговорности по отношение на съдържанието на образователните и обучителните системи и взима под внимание тяхната културна и езикова идентичност.

Страни участнички в Програмата

В програмата участват всички държави членки на ЕС, а също така Исландия, Лихтенщайн, Норвегия и Турция. Настоящата брошура представя на **библиотеките и читалищата** в България конкретните възможности за работа по Програмата като един от иновативните начини за повишаване на квалификацията на заетите в тази сфера и запазване имиджа на институциите като съвременни центрове на просветата и културата, на образованието за деца и възрастни и на духовността.

Читалищата и библиотеките в секторна програма „Коменски“

ЕК делегира правата за администриране на Програмата на Националните агенции във всяка европейска страна. Дейностите, управлявани от тези агенции, се наричат *децентрализирани*. *Централизирани* са дейностите, управлявани от Изпълнителната агенция за образование, аудио-визия и култура в Брюксел.

Децентрализирани дейности

Индивидуални квалификационни дейности - осигуряват финансова подкрепа на преподаватели от училища и детски градини, административен или библиотечен персонал; за преподаватели, обучаващи деца (в читалища, детски центрове, школи и др.), за участие в обучителни курсове и курсове за подобряване на езиковите умения, провеждащи се в друга страна участничка.

Обучението трябва да бъде свързано с професионалната дейност на кандидатите и може да бъде под формата на:

- структуриран курс за училищен и административен персонал;
- практика или наблюдение на конкретен метод за работа;
- участие в европейска конференция или семинар.

Финансирането покрива пътя, издръжката и курсовата такса, а в случаите, когато кандидатът не е преподавател по език - и езикова подготовка.

Подготвителни визити - подпомагат институциите при намирането на подходящи партньорски институции и при изготвянето на Формуляра за кандидатстване на проекта/партньорството. Визитата може да бъде под формата на:

- посещение на правоспособна партньорска институция от друга страна участничка в Програмата;
- участие в Контактен семинар за намиране на партньори, организиран от Националната агенция на страна, работеща по Програмата.

1

Възможности за БИБЛИОТЕКИТЕ и ЧИТАЛИЩАТА за работа по европейската програма "Учене през целия живот"

Многостранни училищни партньорства – осигурява се финансова възможност три или повече училища от различни европейски държави да работят по обща тема, свързана с училищното образование, като преподавателите и учениците от съответните институции могат да осъществяват пътувания до партньорските страни с цел участие в работни срещи.

Ограничение в темите на проектите няма. Те могат да са насочени и към педагогически, административни проблеми или към проблеми за по-пълноценното използване на библиотечния фонд в училищата.

Този тип проекти предлагат възможност на учителите, административните и библиотечни кадри да обменят информация с колеги от други страни, да развият съвместно методи и подходи, отговарящи на техните нужди, и да тестват и прилагат в учебния процес нови организационни и педагогически практики.

Партньорството трябва да е между най-малко три училища от три различни страни, участнички в Програмата, като се насърчава по-широко партньорство. Всяко училище подава формуляр към собствената си Национална агенция.

Двустранни училищни партньорства – осигурява се финансова възможност две училища от две различни европейски страни да работят по общ проект, включващ обмен на ученици с цел подобряване на техните езикови умения. Всяко училище кандидатства пред собствената си Национална агенция. Учениците, участващи в пътуванията по проекта, трябва да са навършили 12 години.

В екипите по проектите могат да бъдат включвани и работещите в библиотеката на училището.

Регионални партньорства – целят засилване на европейското измерение в училищното образование чрез популяризиране на сътрудничеството между местните и регионалните власти, имащи участие в училищното образование в Европа. Всеки партньорски регион включва:

- местна или регионална власт, която има участие в училищното образование – за България това са РИО на МОМН и общините;
- поне едно училище;
- поне един друг подходящ местен партньор (напр. библиотеки, читалища, младежки или спортни клубове, сдружения на родители или на ученици и други).

В дейността Регионални партньорства като регионален партньор могат да работят областни, регионални и градски библиотеки, както и читалища в ролята им на юридически лица. Важно е приносът им към проекта да бъде значителен.

Възможности за работа по дейност eTwinning

Дейността **eTwinning** предоставя на заетите с предучилищното и училищно обучение и възпитание на деца и младежи от 3 до 19-годишна възраст уникална възможност за сътрудничество с техни европейски колеги и за реализация на партньорски проекти посредством Интернет. Партньорството може в бъдеще да прерасне в работа по проекти на секторни програми “Коменски” или “Леонардо да Винчи”. Библиотекарите в училищата и професионалните гимназии могат да сътрудничат на преподавателите или да работят самостоятелно с учениците както при регистрация, така и по същностните дейности на проекти **eTwinning**.

Възможности за работа на библиотеките в професионалните гимназии по секторна програма „Леонардо да Винчи“

По програмата могат да кандидатстват само организации (т.е. юридически лица), в т.ч. и професионални гимназии. Физически лица (ученици, учители, администратори, библиотекари, читалищни дейци) не кандидатстват директно към ЦРЧР – тяхното участие като ползватели в проекти се организира от съответната институция, в която учат или работят.

Децентрализирани дейности

4 **Подготвителни визити** – целта на дейността е да помогне институциите да се срещнат с подходящи партньорски организации и/или да подготвят работен план за бъдеща кандидатура за проект/партньорство.

Мобилност за обмен на опит между експерти – специалисти в сферата на професионално образование и обучение (учители, обучители, библиотекари) имат възможност да вземат участие в проекти за обмен на професионален опит от 1 до 6 седмици в някоя от страните участнички в програмата.

За целта съответната професионална гимназия, която е мотивирана да изпрати група хора за обмен на опит, подготвя и кандидатства с проектно предложение към Центъра за развитие на човешките ресурси. При подаване на предложението е необходимо писмо потвърждение за партньорство от най-малко един партньор (партньорска организация) от друга европейска страна, участничка в програмата.

Партньорства – дейността осигурява възможност за малки по мащаб съвместни дейности между организации, работещи в областта на професионалното образование и обучение, които ще си сътрудничат по теми от взаимен интерес. Сътрудничеството може да включва не само институции или училища, предлагащи професионално образование, а също така и предприятия, социални партньори и други заинтересовани лица. Минималният брой партньори е трима – от три различни страни участнички в програмата, като единият от тях изпълнява роля на координатор.

Трансфер на иновации – основната цел на дейността е адаптиране на иновативни продукти от предишни проекти по програмата и максимално широко разпространение на резултатите от тях на местно, регионално, национално и европейско ниво.

Проектното предложение се подготвя и подава от организация - координатор от името на всички партньори, към съответната Национална агенция. Минималният брой на участващите страни е три, но се стимулира по-многобройно партньорство.

Възможности за работа на читалища, областни, регионални и градски библиотеки по секторната програма “Грюндвиг” Децентрализирани дейности

Като институции българските читалища и библиотеки-те, които са самостоятелни юридически лица, както и техните професионални сдружения, са легитимни за участие във всички дейности по програмата, насочена към обучение на възрастни - програма „Грюндвиг”. Участието на физически лица като ползватели в проектите се организира от съответната институция, в която учат, работят или членуват.

Подготвителни визити - подпомага институции, легитимни да участват в програма “Грюндвиг” и желаещи да стартират нов проект по проектните дейности, да установят контакт и да се срещнат с подходящи партньорски институции и/или да разработят подготовката на кандидатура за проект или за Партньорство.

Индивидуална мобилност на служители в сферата на образование за възрастни – целта на дейността е да се повиши качеството на преподавателската работа, като се предоставят възможности за обучение в страна, различна от тази, в която участникът работи. Обучението може да бъде под формата на:

- структуриран курс;
- практика или наблюдение в сродна институция;
- участие в европейска конференция или семинар.

Визити и обмен на кадри в сферата на образованието за възрастни по “Грюндвиг” – дава възможност на лица, работещи в сферата на образованието за възрастни (формално, неформално, самостоятелно), да направят работна визита в страна-участничка в Програма. Така те ще подобрят своите умения за работа с възрастни и ще подпомогнат дейността на приемащата организация, предоставяйки своите експертни познания и опит.

Участие в Работни ателиета – индивидуално участие в обученията и работни срещи в друга европейска страна, участничка в Програма “Учене през целия живот”. Утвърдените от Националните агенции във всяка страна Работни ателиета се събират в електронен каталог, който се публикува на страниците на Националните агенции.

Работните ателиета могат да бъдат организирани на всякакви теми от общ европейски интерес. Обучават се малки групи участници (от 10 до 20) от най-малко три европейски страни.

Като утвърдени центрове в обучението на възрастни, читалищата и библиотеките могат да кандидатстват и за **организатори на Работни ателиета** – вижте Интернет страницата на ЦРЧР - www.hrdc.bg.

Проекти за възрастни доброволци – дейността подкрепя проекти между местни организации от две страни участнички в Програмата за доброволческа работа на хора над 50-годишна възраст. Доброволческата работа се отчита като ценно самостоятелно учене, което активира хората в по-зряла възраст и засилва ролята им в обществото. Те имат възможност да споделят своите знания и опит в европейска страна, различна от тяхната собствена.

Проекти за Партньорства за познание – съвместна работа между най-малко три институции от три различни страни. Целят да разширят участието на по-малки организации, желаещи да включат европейското сътрудничество в образователните си дейности. Дейност, подходяща за включване на читалища и библиотеки. Работи се по една или повече теми от общ интерес. Обменът на опит, практика и методи усъвършенства отношението на обществото към общата европейска социална, икономическа и културна действителност и води до по-добро разбиране на сферата на общите интереси.

Централизираны дейности по секторните програми “Коменски”, “Леонардо да Винчи” и “Грюндвиг”

Проектните предложения по централизираните дейности се подготвят и подават от организация координатор от името на всички партньори. Минималният брой на участващите страни е три, но се стимулира по-многобройно партньорство, което същевременно трябва да е разнородно – да има представители на местни власти, неправителствени и обучителни организации. Проектните предложения се подават към Изпълнителната агенция за образование, аудио-визия и култура в Брюксел. Администрират се и се одобряват също от Изпълнителната агенция.

8

По секторни програми “Коменски” и „Грюндвиг” централизираните дейности са:

- многостранни проекти
- мрежи “Коменски” (“Грюндвиг”)
- съпътстващи мерки

По секторна програма “Леонардо да Винчи” те са :

- развитие на иновации
- тематични мрежи
- съпътстващи мерки

Интернет адрес на Изпълнителната агенция за образование, аудио-визия и култура:

http://eacea.ec.europa.eu/index_en.php

Многостранни проекти се осъществяват от обединения, работещи за повишаване качеството на първоначалното и продължаващото обучение. От всеки проект се очаква да води до резултат, който може да бъде идентифициран (например нова учебна програма, обучителен курс, методология, преподавателска стратегия, обучителни материали) и отговаря на образователните нужди на определена група образователен персонал, като взема предвид особеностите на всяка от участващите страни.

Мрежите насърчават работата в мрежа на образователни институции и организации. Те целят да популяризират европейското сътрудничество и иновации в конкретни тематични области от особена важност за училищното образование (общо и професионално) или образованието за възрастни в европейски контекст. Ориентирани са към приоритетни тематични области.

Съпътстващите мерки целят да повишат информираността на съответните целеви групи от обществеността за важността на европейското сътрудничество в сферата на образованието (училищно – общо и професионално, и образованието за възрастни) като цяло. Дейности могат да са: организиране на конференции и семинари; информационни дейности и кампании; разработване, публикуване, разпространяване на продукти и процеси, създадени в резултат на сътрудничество по изпълнени проекти.

Развитието на иновации са транснационални проекти, които целят подобряване качеството на обучителните системи чрез развитие на иновативно съдържание, методи и процедури в областта на професионалното образование и обучение.

Ролята на Националната агенция

Центърът за развитие на човешките ресурси е Националната агенция за България по Програма „Учене през целия живот“ (2007-2013).

Националната агенция играе важна роля в практическото изпълнение на Програмата, като администрира децентрализираните дейности в целия проектен цикъл:

- разпространява информация за дейностите на Програмата;
- приема и регистрира кандидатурите;
- организира селекцията;
- сключва договори с успешно преминалите селекцията кандидати;
- извършва плащанията по договорите;
- извършва мониторинг и консултации на финансираните проекти;
- приема отчетите по тези проекти;
- организира дейности за разпространение и валоризация на резултатите от успешни проекти.

Този проект е финансиран с подкрепата на Европейската комисия. Настоящата публикация отразява единствено възгледите на авторите и Комисията не носи отговорност за начина, по който може да бъде използвана съдържащата се информация.

**ЦЕНТЪР
ЗА РАЗВИТИЕ
НА ЧОВЕШКИТЕ
РЕСУРСИ**

Център за развитие на човешките ресурси

1000 София, ул. „Граф Игнатиев“ 15, ет. 3

тел. (+359 2) 915 50 10, факс: (+ 359 2) 915 50 49

hrdc@hrdc.bg, www.hrdc.bg

Приемно време:

вторник и четвъртък от 14.00 ч. до 17.00 ч.

Център за развитие
на човешките ресурси
е сертифициран по
стандарт ISO 9001:2008